nota

TER ONDERTEKENING
Aan: MOCW

Middelbaar Beroeps Onderwijs

Van
[redacted]
Attorney-Client

Datum
08 december 2023

Referentie
42951980

Bijlagen
3

Monitor Integrale Veiligheid MBO 2023

Aanleiding

In november 2023 is de *Monitor Integrale Veiligheid MBO 2023: sectorrapport* opgeleverd (**bijlage 1**). Daarnaast hebben de mbo-instellingen die deelnamen aan het onderzoek een instellingsrapport ontvangen.

De monitor integrale veiligheid (hierna: MIV) is uitgevoerd door een consortium van ResearchNed, KBA Nijmegen en Praktikon. In de MIV is gepoogd om een geïntegreerd beeld te geven van de stand van de veiligheid in het mbo, zowel landelijk als per onderwijsinstelling.

In deze nota wordt u geïnformeerd over de belangrijkste bevindingen van de MIV en treft u een voorstel voor het informeren van de Eerste en Tweede Kamer.

Geadviseerd besluit

- Akkoord gaan met het voorstel om de MIV zonder beleidsreactie aan te bieden aan de Eerste en Tweede Kamer, met bijgaande aanbiedingsbrieven (**bijlagen 2 en 3**).
- Akkoord gaan met het voorstel om voor de zomer van 2024 een beleidsreactie op de MIV aan de Eerste en Tweede Kamer te sturen.

Kernpunten

- De monitor die nu is opgeleverd is een eerste editie van de MIV in deze vorm en zal worden doorontwikkeld. Het streven is om te komen tot een MIV waarmee periodiek een peilstok kan worden gestoken in de veiligheidssituatie van mbo-instellingen. Hiermee krijgen we zicht op de stand van de veiligheid voor het gehele mbo en op het niveau van individuele instellingen.
- Hiervoor werd een monitor sociale veiligheid mbo uitgevoerd, waarvan de laatste is verschenen in oktober 2018. Destijds is besloten om toe te werken naar een nieuwe monitor, met een meer integrale opzet (naast sociale veiligheid ook fysieke veiligheid). Daarnaast is besloten om zo veel mogelijk uit bestaande databronnen te putten, om studenten, medewerkers en instellingen zo min mogelijk te belasten.
- In de MIV is de informatie uit bestaande bronnen gebundeld om zo voor de mbo-sector en voor de afzonderlijke mbo-instellingen tot een integraal overzicht van de veiligheid in het mbo te komen. Deze informatie is aangevuld met verdiepende groepsinterviews/focusgroepen die op

deelnemende instellingen zijn gehouden met studenten en medewerkers. Daarnaast zijn gegevens opgevraagd bij deelnemende instellingen over incidenten die zich hebben voorgedaan en is een vragenlijst over veiligheidsbeleid uitgezet onder veiligheidscoördinatoren en andere medewerkers belast met veiligheid op hun mbo-instelling.

- In de monitor staan drie onderzoeksvragen centraal:
  1. Wat is de stand van zaken van de (integrale) veiligheid op de mbo-instellingen in Nederland?
  2. In hoeverre zijn er verschillen in de stand van zaken van de (integrale) veiligheid als het gaat om kenmerken van instelling en opleiding?
  3. In hoeverre zijn er verschillen in de stand van zaken van de (integrale) veiligheid als het gaat om kenmerken van studenten en medewerkers?
- In de toelichting treft u een samenvatting van de belangrijkste resultaten van de MIV.
- In uw brief aan de Tweede Kamer van 8 juni 2023 over sociale veiligheid in het hoger onderwijs en de wetenschap heeft u aangegeven dat u de monitor integrale veiligheid mbo na de zomer verwacht en op basis daarvan bekijkt of er extra maatregelen nodig zijn voor het mbo. U heeft toegezegd de Tweede Kamer over de uitkomsten te informeren.
- Naar aanleiding van de Kabinetsreactie op het onderzoeksrapport 'Gelijk recht doen' van de parlementaire onderzoekscommissie effectiviteit antidiscriminatiewetgeving, waarin ook is verwezen naar de monitor, heeft de vaste commissie van BZK verzocht om de monitor ook naar de Eerste Kamer te sturen.
- De resultaten van de MIV behoeven verdere analyse en duiding om passende vervolgstappen te formuleren samen met partners uit het veld. Daarbij moet ook worden bezien of het wenselijk is om aan te sluiten bij de aanpak voor sociale veiligheid in het hoger onderwijs en de wetenschap.
- Om die reden wordt u geadviseerd om de MIV nu zonder beleidsreactie aan de Eerste en Tweede Kamer aan te bieden, en daarbij aan te geven dat een beleidsreactie volgt voor de zomer van 2024.

Toelichting

Samenvatting resultaten onderzoek

Veiligheid studenten

- Het veiligheidsgevoel van studenten is licht gestegen tot iets minder dan 81% in 2022.
- Binnen de studentengroep zijn er verschillen in veiligheidsgevoel op basis van niveau, geslacht, leeftijd en de aanwezigheid van een functiebeperking.
- Het veiligheidsgevoel van studenten varieert tussen onderwijsinstellingen; op instellingen waar studenten zich het veiligst voelen, voelt meer dan 90% zich veilig.
- Opleidingskenmerken zoals tevredenheid over de opleiding spelen een rol in het veiligheidsgevoel; minder tevreden studenten voelen zich in mindere mate veilig.

- Multivariate analyse toont aan dat de variatie in veiligheidsgevoelens voornamelijk binnen instellingen plaatsvindt.
- Studenten die zichzelf beschouwen als onderdeel van LHB (lesbisch, homoseksueel, biseksueel) voelen zich onveiliger dan anderen, dit benadrukt het belang van toekomstige monitoring.
- Er is sprake van een sterke samenhang tussen algemene tevredenheid van studenten en hun veiligheidsgevoel; instellingen met meer tevreden studenten hebben over het algemeen een hoger veiligheidsgevoel.

Veiligheid medewerkers

- De meerderheid van het personeel in het mbo voelt zich over het algemeen veilig, met een iets veiliger gevoel in Noord- en Oost-Nederland.
- Personeel op grotere instellingen en instellingen met een hoger aandeel niet-westerse studenten voelt zich gemiddeld meer onveilig.
- Er is sprake van een sterke samenhang tussen ervaren veiligheid, algemene tevredenheid, werkplezier, en energie uit het werk; tevreden personeel voelt zich veiliger.
- Medewerkers die vaker actie hebben ondernomen om van baan te wisselen, voelen zich vaker onveilig.
- Bij medewerkers zijn verschillen in veiligheidsgevoel vooral binnen instellingen, minder tussen instellingen.
- LHB-personeel voelen zich niet onveiliger dan ander personeel.
- Vrouwelijke medewerkers en ondersteunend personeel voelen zich wel vaker onveilig.
- Medewerkers die slachtoffer zijn geweest van verbaal en psychisch-fysiek geweld voelen zich aanzienlijk vaker onveilig.
- Instellingen waar personeel zich het onveiligst voelen bevinden zich voornamelijk in West-Nederland, vaak grote instellingen met lage baantevredenheid, mogelijk gerelateerd aan grootstedelijke problematiek.

Focusgroepen studenten en personeel

- Naar aanleiding van de resultaten uit de focusgroepen worden de volgende aanbevelingen gedaan met betrekking tot studenten en mentoren:
    - Investering in student-mentor vertrouwensband bij start schooljaar.
    - Prioriteren van sfeer en verbondenheid boven incidentenaantallen. Uit het onderzoek blijkt dat onderlinge steun en verbondenheid bij zowel personeel als studenten zorgt voor een gevoel van veiligheid.
    - Verbeteren van veiligheidskennis van mentoren met helder beleid en ondersteuning in onveilige situaties.
- In het rapport wordt benadrukt dat de focusgroepen slechts dienen om ervaringen van studenten en mentor op school te illustreren, niet om een algemeen beeld te geven. Het advies is dan ook om per instelling een verkenning uit voor maatregelen ter bevordering van sociale veiligheid.

De rol van instellingen

- De rol van instellingen lijkt beperkt in veiligheid; verschillen tussen instellingen komen vooral door hun verschillende samenstelling.
- Er is aanzienlijke variatie in de manier waarop instellingen incidenten registreren; sommige houden gegevens niet centraal bij, terwijl anderen vergevorderd zijn in het bijhouden van gegevens.
- De mate waarin en hoe instellingen (actief) beleid voeren op het gebied van (sociale) veiligheid lijkt ook te variëren. De mate waarin instellingen met partners, zoals de gemeente en politie, samenwerken varieert, evenals de manier waarop het veiligheidsplan geëvalueerd wordt.
- Een vertrouwenspersoon en meldpunt zijn op de meeste instellingen aanwezig, maar actief toezicht in openbare ruimten komt minder vaak voor.
- Volgens veiligheidscoördinatoren verdienen thema's zoals ondermijning, ongewenst gedrag, seksueel grensoverschrijdend gedrag, en seksuele weerbaarheid meer aandacht.
- Er is geen consensus over knelpunten en succesfactoren; vaak genoemde factoren zijn invloeden van buitenaf, zoals jeugdcriminaliteit.
- Informatiebeveiliging en privacy hebben zich verder ontwikkeld op instellingen

Bijlagen

1. Joris Cuppen, Roos Geurts, Myrthe Hendrix (ResearchNed), Isis Derks, Loes van Druten, Daniëlle van Helvoirt, Marjolein Muskens (KBA Nijmegen), Nina Esmeijer, Wendy Nelen, Marsha Philipsen, Imke Schoppink, Lisa Reijmers (Praktikon), *Monitor Integrale Veiligheid MBO 2023: Sectorrapport*, November 2023
2. Concept aanbiedingsbrief aan de Eerste Kamer.
3. Concept aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer.